

Sygn. akt I ACa 620/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Zbigniew Cendrowski

Sędzia SA Marzena Konsek – Bitkowska (spr.)

Sędzia SO del. Beata Byszewska

Protokolant – st. sekr. sąd. Ewelina Borowska

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko K. W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie

z dnia 17 grudnia 2012 r., sygn. akt I C 42/10

1. zmienia zaskarżony wyrok:

- w punkcie drugim, czwartym i szóstym w ten sposób, że utrzymuje w mocy nakaz zapłaty z dnia 5 sierpnia 2009 r. wydany przez Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w sprawie I Nc 48/09 w części zasądzającej

od K. W. kwotę 353.409,44 zł (trzysta pięćdziesiąt trzy tysiące czterysta dziewięć złotych czterdzieści cztery grosze) z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2009 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 12.180 zł (dwanaście tysięcy sto osiemdziesiąt złotych) tytułem kosztów procesu,

- w punkcie piątym w ten sposób, że niewiszczoną opłatę sądową od zarzutów od nakazu zapłaty przejmuje na rachunek Skarbu Państwa

2. zasądza od K. W. na rzecz (...) Spółki z o.o.

z siedzibą w W. kwotę 24.888 zł (dwadzieścia cztery tysiące osiemset osiemdziesiąt osiem złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 620/14

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 16 lipca 2009 roku (...) Sp. z o.o. w W. wniosła o wydanie nakazu zapłaty z weksla na kwotę 397.039,42 zł, solidarnie od pozwanych (...) Sp. z o.o. w K. i K. W. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 10 lipca 2009 roku do dnia zapłaty. Sąd Okręgowy Warszawa Praga w Warszawie w dniu 5 sierpnia 2009 roku wydał nakaz zapłaty.

Pozwani wnieśli zarzuty od nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości. Pozwany K. W. zarzucił, że nie ponosi solidarnej odpowiedzialności za zapłatę sumy wekslowej, gdyż nie udzielił on poręczenia wekslowego. Pozwany wskazał również na błędne obliczenie sumy wekslowej oraz brak legitymacji czynnej po stronie powoda w związku z otrzymaniem zapłaty należności od ubezpieczyciela.

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2009 roku Sąd umorzył postępowanie w sprawie w stosunku do pozwanej (...) Sp. z o.o. wobec jej upadłości.

Ostatecznie w miejsce kwoty 397.039,42 zł powód zażądał kwoty 395.492,74 zł wraz z ustawowymi odsetkami, cofając pozew w zakresie kwoty 1546,68 zł.

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2012 r. Sąd Okręgowy utrzymał w mocy nakaz zapłaty w zakresie kwoty 42.083,30 zł z ustawowymi odsetkami, w pozostałym zakresie uchylił nakaz, umorzył postępowanie co do kwoty 1.546,68 zł, a w pozostałej części powództwo oddalił.

Wyrok ten zapadł na skutek następujących ustaleń:

(...) Sp. z o.o. w W. (poprzednio (...) Sp. z o.o.) w dniu 30 czerwca 1999 r. zawarła z (...) Sp. z o.o. w K. umowę, na mocy której powód jako dostawca zobowiązał się do dostarczania produktów, a spółka (...) jako odbiorca do odbioru produktów i zapłaty uzgodnionej ceny. Kwestia odbioru uregulowana została § 7 umowy, zgodnie z którym potwierdzeniem odbioru jest pokwitowanie na fakturze upoważnionego przedstawiciela odbiorcy. Zgodnie z § 8 płatności miały być dokonywane przed obiosem lub wysyłką produktu, a w przypadku ubiegania się przez odbiorcę o przyznanie kredytu kupieckiego dostawca mógł uzależnić swoją zgodę od złożenia przez odbiorcę zabezpieczenia w postaci weksla in blanco i podpisania deklaracji wekslowej.

Pozwany K. W. jest właścicielem (...) Sp. z o.o. w K., od grudnia 1998 r. do grudnia 2003 r. był członkiem jej zarządu, w okresie 2003-2008r. pełnił funkcję dyrektora finansowego, a w 2009 r. został zatrudniony jako konsultant ds. finansowych.

Współpraca pomiędzy powódką a (...) Sp. z o.o. w K. opierała się na umowie z dnia 30 czerwca 1999 r. (...) Sp. z o.o. w K. korzystała z kredytu kupieckiego, tj. kupowała sprzęt komputerowy i oprogramowanie z odroczonym terminem płatności. Kredyt kupiecki, był wpisywany do systemu komputerowego powódki i kształtował się na różnym poziomie: w 2004 r. wynosił około 300 tysięcy zł i rósł systematycznie, w 2007 r. sięgnął kwoty 4 mln zł, zaś w 2008r. był na poziomie 400 tys. zł. Powód w związku z udzielaniem kredytu kupieckiego zawierał umowy ubezpieczenia na wypadek zaprzestania spłaty zobowiązań przez kontrahenta.

Kredyt kupiecki był zabezpieczony wekslem, który wystawiła (...) Sp. z o.o. w K.. Następnie w związku z podwyższeniem limitu kredytu kupieckiego powód zażądał dodatkowego zabezpieczenia w postaci weksla poręczonego przez członka zarządu. Weksel z poręczeniem udzielonym przez K. W. dotarł do powoda bez deklaracji wekslowej. Nie zdarzyło się, aby powód był w posiadaniu weksla niezwiązanego z zawieranymi przez niego umowami.

J. B. wysłała do pozwanego informację, że powód wypełnił weksel in blanco, choć osoba ta nie zajmowała się u powoda wypełnianiem weksli i jej zamiarem było poinformowanie, że powód wypełni weksel w związku z zadłużeniem na kwotę 1.266.248,90 zł. Ostatecznie nie doszło wówczas do wypełnienia weksla, ponieważ (...) Sp. z o.o. K. zaczęła spłacać długi.

Umowa o kredyt kupiecki nie była zawierana na piśmie. Częstotliwość zmiany wysokości kredytu była różna. W trakcie współpracy powoda z pozwaną spółką strony uzgodniły zmianę terminu płatności na około 30 dni od daty wstawienia

faktury. Raz w tygodniu wystawiane było zbiorcze zestawienie faktur przeterminowanych i przesyłane A. S. z (...) Sp. z o.o. w K., który fizycznie realizował płatności. (...) Sp. z o.o. w K. nigdy nie zgłaszał zastrzeżeń, że towar objęty fakturami nie został dostarczony albo że były inne uzasadnione powody braku płatności. Nigdy też nie kwestionowała płatności. Jeżeli towar był uszkodzony, to powód wystawiał fakturę korygującą. W okresie, kiedy (...) Sp. z o.o. w K. miała dużo przeterminowanych płatności, kontroler kredytowy J. B. często dzwoniła do tej spółki. Początkowo spółka twierdziła, że zapłaci należności w późniejszym terminie, ostatecznie w spółce przestano odbierać telefony.

W siedzibie powoda odbyły się rozmowy z przedstawicielami (...) Sp. z o.o. w K., D. S. i K. W., w sprawie utrzymania limitu kredytu kupieckiego, mimo przekroczenia terminów płatności. W czasie współpracy nie było zarzutów, że dostawy nie były realizowane lub że odbierała je osoba nieuprawniona. Jeżeli zdarzyło się, że przesyłka kurierska nie dotarła na czas, to pracownicy (...) Sp. z o.o. w K. dzwonili do powoda w tej sprawie.

Spółki (...) w całym kraju były powiązane, tworzyły grupę zakupową, miały jedną stronę internetową pod firmą (...) .pl. (...) się sprzedają sprzętu komputerowego i usługami (...). Zdarzało się, że spółki wykonywały wspólne zlecenia.

W okresie od 20 kwietnia 2009 roku do 9 czerwca 2009 roku powodowa spółka sprzedała (...) Sp. z o.o. w K. towary i usługi na ogólną kwotę 394.320,43 zł. Po dacie wypełnienia weksła powód wystawił faktury korygujące. Towary wysyłane były za pośrednictwem firmy kurierskiej do siedziby firmy do K., a także do innych lokalizacji: R., W., T., D., R. i B., zgodnie ze zleceniem (...) Sp. z o.o. w K.. Wówczas faktury wysyłane były pocztą do (...) Sp. z o.o. w K.. W przypadku wysyłania towarów poza miejsce siedziby tej spółki, konieczna była dodatkowa informacja przesyłana emailem przez M. K. (1), P. T. lub Ł. K.. Na tej podstawie G. G. zmieniała adres dostawy. Przyjęte było, że w zamówieniach często wpisywane były tylko imiona zamawiających.

Faktury o numerach (...) z 27 kwietnia 2009 roku i (...) z 26 maja 2009 roku zostały wystawione na usługi transportowe. Faktury takie nie wymagają złożenia zamówienia, gdyż są generowane przez system powoda w związku z zamówieniem towaru, na który wystawiana jest odrębna faktura. (...) nie może wygenerować faktury na usługi logistyczne, jeżeli nie było zamówienia towaru. Faktura z dnia 27 kwietnia 2009 roku dotyczy 16 dostaw realizowanych w okresie od 16 kwietnia do 25 kwietnia 2009 roku. Fakturą (...) z 20 maja 2009 roku powód sprzedał licencję M., która została przesłana drogą elektroniczną.

Osobami zamawiającymi towary z faktur objętych żądaniem pozwu, w imieniu (...) Sp. z o.o. w K. byli: M. K. (2), Ł. K., P. K. i T. B.. Byli to pracownicy tej spółki, albo osoby uprawnione, którzy albo byli znani osobiście opiekunowi handlowemu G. G. (poprzednio U.), albo zamówienia składali elektronicznie. T. B., pomimo że był pracownikiem (...) Sp. z o.o. w R., miał możliwość zamawiania towaru dla (...) Sp. z o.o. w K. na podstawie potwierdzenia telefonicznego bądź mailowego, któregoś z handlowców tej spółki. Faktura (...) na towary zamówione przez T. B. wskazywała jako miejsce dostawy A. K.. (...) Sp. z o.o. w K. był uprawniony do składania zamówień na podstawie ustnego upoważnienia. W formie elektronicznej zamówienie składał tylko M. K. (2), który był do tego upoważniony. Do składania zamówień uprawnione były osoby wskazane przez (...) Sp. z o.o. w K.. Dane tych osób wprowadzane były do systemu komputerowego powoda. Jeżeli na fakturze numer zamówienia rozpoczyna się na I to jest to zamówienie złożone drogą elektroniczną, a jeżeli na (...)" to mailowo lub telefonicznie.

(...) Sp. z o.o. w K. zapłaciła część należności za fakturę (...). Z tytułu niezapłaconych w terminie faktur powód wystawił noty odsetkowe na kwotę 2717,99 zł. W roku 2008 (...) Sp. z o.o. w K. opóźniało zapłatę za towary przesłane przez powoda.

Pozwana złożyła powodowi wypełniony weksel in blanco, na którym widnieje pieczęć pozwanej spółki oraz podpis K. W. z dopiskiem „Poręczam za firmę”. Weksel ten został wypełniony przez powoda (...) Sp. z o.o. w dniu 29 czerwca 2009 roku na kwotę 397.039,42 zł. (...) Sp. z o.o. w K. złożyła powodowi jeszcze jeden weksel in blanco.

Deklaracja wekslowa została podbita pieczęcią (...) Sp. z o.o. i podpisana przez pozwanego K. W.. Zgodnie z zapisami deklaracji wystawca weksła upoważnił powódkę do wypełnienia weksła i skierowanie go do zapłaty bez protestu na warunkach do uznania spółki z zastrzeżeniem, że suma wekslowa nie może przekroczyć globalnego zadłużenia

wystawcy wynikającego z umowy i zrealizowanej na podstawie zamówienia (...) Sp. z o.o. w K. sprzedaży, wraz z ewentualnym naprawieniem szkody, odsetkami za zwłokę, kosztami dochodzenia należności i opłatą skarbową. Wiadomość o wypełnieniu weksla i terminie płatności miała być wysłana wystawcy na co najmniej dziesięć dni przed terminem płatności określonym na wekslu. W piśmie powoda z dnia 29 czerwca 2012r. poinformowano spółkę o wypełnieniu weksla in blanco na kwotę 397.039,42 zł, na którą składały się 394.321,43 zł jako sumę niezapłaconych faktur, oraz 2.717,99 zł jako niezapłacone noty odsetkowe. Powód wezwał do zapłaty długu do 9 lipca 2009 roku. Pismo zostało wysłane na adres pozwanej w dniu 30 czerwca 2009r. Informacja o wypełnieniu weksla wraz z wezwaniem do zapłaty została wysłana do K. W. jako poręczyciela w dniu 7 lipca 2009 r., z terminem płatności do 9 lipca 2009. W dniu 1 września 2009 roku ogłoszono upadłość spółki (...) obejmującą likwidację majątku.

Powódka miała zawartą umowę z towarzystwem (...) w A. w zakresie ubezpieczeń należności handlowych, które obejmowało Wszystkie faktury wystawione na (...) Sp. z o.o. w K.. Ubezpieczenie nie obejmowało odsetek. Z tego ubezpieczenia powódka otrzymała odszkodowanie w wysokości 353.409,44zł, co pokryło część należności z faktur, na podstawie których powód wypełnił weksel in blanco poręczony przez pozwanego.

Umową przelewu wierzytelności z dnia 23 marca 2010 roku cedent (...) w A. przeniósł na powódkę wierzytelność wobec spółki (...) Sp. z o.o. w upadłości w K. na kwotę 353.409,43 zł.

Sąd Okręgowy uznał, że powództwo zasługuje na częściowe uwzględnienie. Powód dochodził roszczenia z weksla, który zabezpieczał wierzytelność powoda z tytułu umowy o współpracę zawartej pomiędzy powodem a (...) Sp. z o.o. w K.. Deklaracja wekslowa, choć niepełna, to jednak została podpisana przez wystawcę weksla. Wystawca weksla ponosi odpowiedzialność w zakresie wynikającym z deklaracji wekslowej, która przewiduje prawo powoda do wypełnienia weksla na kwotę nieprzekraczającą globalnego zadłużenia wraz z odsetkami i kosztami. Powód prawidłowo wypełnił weksel.

Poręczenie udzielone przez K. W. spełnia wymogi art. 31 prawa wekslowego. Pozwany umieścił na drugiej stronie weksla zapisek o treści „Poręczam za firmę” oraz swój podpis (...), co wskazuje na poręczenie za wystawcę weksla - (...) Sp. z o.o. w K.. Ogłoszenie upadłości wystawcy nie ma znaczenia dla odpowiedzialności poręczyciela wekslowego.

Weksel poręczony przez K. W., służył zabezpieczeniu kredytu kupieckiego. Na skutek przekroczenia kwoty kredytu kupieckiego, w stosunku do zabezpieczającego ten kredyt ubezpieczenia, powód zażądał dodatkowego zabezpieczenia w postaci poręczenia wekslowego. Poręczenia takiego udzielił pozwany. Nie budzi również wątpliwości, że (...) Sp. z o.o. w K. wystawiło powodowi dwa weksle in blanco. Powód prawidłowo wypełnił weksel, zgodnie z umową o współpracy i deklaracją wekslową, na kwotę należności wynikających z niezapłaconych faktur i odsetek od niezapłaconych w terminie należności.

Pozwany nie wykazał, że weksel został wypełniony niezgodnie z deklaracją wekslową, albo że nie ponosi odpowiedzialności na podstawie poręczenia wekslowego. Również zarzuty dotyczące stosunku podstawowego nie znalazły akceptacji Sądu. Obie spółki prowadziły wieloletnią współpracę, miały wypracowane wieloletnią praktyką i procedurami sposoby zamawiania towarów i usług, płatności za nie oraz za koszty ich dostaw. W szczególności nie budzi wątpliwości sposób zamawiania towaru poprzez system informatyczny i drogą telefoniczną lub mailową.

Istotnym aspektem działalności obu spółek był czas. Dopuszczono zatem, na podstawie pisemnego upoważnienia, jak i osobistych kontaktów pracowników obu spółek, do składania zamówień w sposób czasami mniej formalny, niż wynika to z pisemnej umowy łączącej obie spółki. Kontakty pracowników obu spółek opierały się na wzajemnej znajomości. (...) Sp. z o.o. w K. składali zamówienia, odbierali towary, kontaktowali się z powodem, składali zlecenia co do miejsca dostawy towarów w imieniu tej spółki, a nie w imieniu własnym. Tego typu relacje biznesowe nie są niczym niezwykłym w obrocie gospodarczym. Wręcz przeciwnie, w przypadku spółek współpracujących ze sobą od wielu lat są to normalne i typowe stosunki. Składanie zamówień na dostawy towarów poza miejsce siedziby (...) Sp. z o.o. w K. również nie jest niczym niezwykłym, gdyż kupujący ma prawo żądać dostarczenia towaru w dowolne miejsce. Ponadto jak wynika z adresów dostaw, towary były dostarczane do siedzib spółek współpracujących z pozwaną spółką. Charakter tej współpracy nie został dostatecznie wyjaśniony, jednak prowadzenie wspólnej strony internetowej, wspólna nazwa,

jak również przenikające się stosunki pracownicze, świadczą o głębokiej współpracy spółek z całego kraju, które miały identyczną firmę. O przenikaniu się stosunków pracowniczych świadczy fakt składania zamówień w imieniu (...) Sp. z o.o. w K. przez T. B., który jednocześnie pracował dla innej spółki o tej samej nazwie. Wątpliwości nie budzi, że osoba ta została upoważniona do składania zleceń w imieniu tej spółki.

Z zapisów umowy o współpracę wynika, że potwierdzeniem odbioru towaru jest pokwitowanie na fakturze upoważnionego przedstawiciela odbiorcy. Zapis ten nie przesądza jednak o konieczności podpisania każdej faktury dla wykazania dostarczenia towarów i usług przez powoda. Powód wykazał, poprzez przedłożenie dowodów dostaw oraz zeznaniami świadków, że zamówione towary i usługi zostały dostarczone spółce (...) Sp. z o.o. w K.. Zapis umowy był emanacją obowiązujących wówczas przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (rozp. Ministra Finansów z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie zwrotu podatku niektórym podatnikom, wystawiania faktur, sposobu ich przechowywania oraz listy towarów i usług, do których nie mają zastosowania zwolnienia od podatku od towarów i usług, Dz.U.2008.212.1337 ze zm.). Przepisy rozporządzenia nie przewidują konieczności podpisywania faktur VAT. Biorąc pod uwagę zakres prowadzonej współpracy kwitowanie faktur VAT byłoby praktycznie niewykonalne. (...) Sp. z o.o. w K. nigdy nie kwestionowała faktu dostarczenia towarów. Jeżeli zaś chodzi o dostarczanie usług, to objęta fakturą (...) z 20 maja 2009 roku licencja M. została przesłana drogą elektroniczną. Wykazywania dostarczenia nie wymagają ze swej natury również faktury obejmujące koszty dostaw towarów.

Zarzut przedawnienia nie zasługuje na uwzględnienie. Suma wekslowa odnosi się do zobowiązań (...) Sp. z o.o. w K. za rok 2009. Weksel został wypełniony 29 czerwca 2009 roku, a pozew został wniesiony 13 lipca 2009 roku, zatem nie jest możliwy upływ terminu przedawnienia. Sąd nie uwzględnił również zarzutu błędnego naliczenia odsetek, uznając go za ogólnikowy i niewykazany.

Ponieważ powód otrzymał od ubezpieczyciela kwotę 353.409,44 zł tytułem odszkodowania, Sąd utrzymał w mocy nakaz zapłaty w zakresie kwoty 42.083,30 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 10 lipca 2009 roku do dnia zapłaty. Kwota ta stanowi różnicę pomiędzy dochodzonym roszczeniem a kwotą, którą powód otrzymał od ubezpieczyciela. W pozostałym zakresie Sąd uchylił nakaz zapłaty i oddalił powództwo, częściowo umarzając postępowanie wobec częściowego cofnięcia pozwu.

W ocenie Sądu Okręgowego w toku sprawy nastąpiła faktyczna zmiana powództwa, polegająca na wystąpieniu przez powoda z żądaniem zapłaty kwoty 353.409,44 zł tytułem umowy cesji, w miejsce dochodzonej do tej pory kwoty w tej samej wysokości na podstawie stosunku podstawowego łączącego powoda i (...) Sp. z o.o. w K.. Zmiana taka jest niedopuszczalna z uwagi na treść art. 495 § 2 k.p.c. Obecnie powód dochodzi od pozwanego należności, które przysługują mu tylko wobec (...) Sp. z o.o. w K., a podstawą dochodzonego roszczenia nie jest umowa o współpracy, deklaracja wekslowa i weksel poręczony przez pozwanego K. W., lecz przepis art. 828 k.c.

Powód zaskarżył powyższy wyrok apelacją w zakresie punktów 2, 4, 5 i 6, podnosząc zarzut naruszenia art. 495 § 2 k.p.c. oraz art. 828 k.c. w związku z art. 32 Prawa wekslowego. Wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez utrzymanie w mocy nakazu zapłaty z dnia 5 sierpnia 2009 roku i zasądzenie kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie w całości.

W pierwszej kolejności podkreślić należy, że nie budzi żadnych wątpliwości prawidłowość dokonanych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych. Analiza uzasadnienia zaskarżonego wyroku w zestawieniu z materiałem dowodowym sprawy prowadzi do wniosku, że Sąd I instancji dokonał trafnej oceny dowodów, wyciągnął z nich prawidłowe wnioski i w konsekwencji właściwie ustalili fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. W szczególności trafne są ustalenia dotyczące charakteru współpracy powódki ze spółką (...), wystawienia weksla niepełnego przez tę spółkę,

poręczonego przez K. W., jak też ustalenia dotyczące dostawy towaru i braku zapłaty. Tak ustalony stan faktyczny Sąd Apelacyjny w całości przyjmuje za własny.

Sąd Okręgowy błędnie jednak zrozumiał dyspozycję art. 828 § 1 k.c., co zaważyło na treści wydanego przezeń wyroku. W ocenie Sądu Apelacyjnego, już sama literalna wykładnia wskazanego przepisu nie powinna budzić wątpliwości, że regres ubezpieczeniowy nie tworzy nowego, odmiennego rodzajowo roszczenia, lecz stanowi jedynie podstawę prawną przejścia istniejącego roszczenia poszkodowanego przeciwko odpowiedzialnej osobie trzeciej na ubezpieczyciela, do wysokości zapłaconego odszkodowania. Zostało bowiem wprost zapisane w powyższym artykule, że: „Jeżeli nie umówiono się inaczej, z dniem zapłaty odszkodowania przez ubezpieczyciela roszczenie ubezpieczającego przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę przechodzi z mocy prawa na ubezpieczyciela do wysokości zapłaconego odszkodowania.”

Regres ubezpieczeniowy nie jest zatem nowym roszczeniem (i błędem jest wobec tego mówienie w tym przypadku o roszczeniu regresowym, jako roszczeniu odmiennym od roszczenia służącego poszkodowanemu wobec sprawcy szkody), lecz w istocie zwrot ten określa ustawowy sposób przejścia roszczenia o odszkodowanie na rzecz ubezpieczyciela, który pokrył szkodę. Reguluje zatem ustawową zmianę wierzyciela, a nie przekształcenie wierzytelności.

Nadmienić w tym miejscu trzeba, na co wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 czerwca 2005 r., sygn. akt IV CK 784/04 (LEX nr 183613), że przepis art. 828 § 1 k.c., mówiący o osobie odpowiedzialnej za szkodę, powinien być traktowany szeroko i jego brzmienie nie daje podstaw do rozróżniania zakresu odpowiedzialności regresowej sprawcy szkody w zależności od tego, czy odpowiada on na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych, czy z tytułu niewykonania (niewłaściwego wykonania) umowy. Stąd też powyższe uwagi odnoszą się w pełni do realiów niniejszej sprawy, gdzie ubezpieczeniem objęto wynikający z umowy obowiązek zapłaty za dostarczone towary.

Powód od początku dochodził zapłaty z weksla, który został wystawiony jako weksel niezupełny i następnie uzupełniony przez powoda zgodnie z deklaracją wekslową. Na marginesie zgodzić się trzeba z Sądem Okręgowym, że deklaracja taka może przybrać dowolną formę, a w okolicznościach tej sprawy jej treść nie budzi żadnych wątpliwości. Nie budzi też wątpliwości, że weksel został poręczony przez K. W., gdyż jedynie tak można zinterpretować adnotację „Poręczam za firmę” opatrzoną jego podpisem.

W toku procesu powód uzyskał kwotę ubezpieczenia, co spowodowało, że w części zaspokojonej roszczenie o zapłatę przeszło na ubezpieczyciela. Wbrew pogładowi powoda, na ubezpieczyciela nie przeszedł natomiast weksel. Należy bowiem odróżnić zobowiązanie wekslowe od zobowiązania ze stosunku podstawowego. Tylko roszczenia ze stosunku podstawowego przechodzą na ubezpieczyciela na podstawie art. 828 § 1 k.c. Nie doszło natomiast do wydania weksla (wówczas już uzupełnionego) i przeniesienia zobowiązania wekslowego.

Należało zatem rozważyć, czy częściowe zaspokojenie powoda z ubezpieczenia miało wpływ na zobowiązanie wekslowe wystawcy a w związku z tym także na zobowiązanie awalisty. Również ta kwestia była już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego, który w wyroku z dnia 13 kwietnia 2005 r., sygn. akt IV CK 680/04 (LEX nr 369245), wyjaśnił, że przelew wierzytelności, którą zabezpiecza weksel, bez przeniesienia uprawnień z weksla, nie powoduje wygaśnięcia zobowiązania wekslowego. Obie wierzytelności mają bowiem byt samodzielny i obie mogą być niezależnie od siebie przedmiotem obrotu; gdy idzie o weksel in blanco - to nawet przed jego uzupełnieniem. Zbycie wierzytelności ze stosunku podstawowego (w rozpoznawanej obecnie sprawie: wejście ubezpieczyciela ex lege w prawa wierzyciela), dla zabezpieczenia której weksel in blanco został wystawiony, nie powoduje samo przez się wygaśnięcia zobowiązania wekslowego. Skoro tak, to nie powoduje także ustania odpowiedzialności poręczyciela wekslowego.

W sprawie doszło natomiast do takiej sytuacji, że przejściowo - pomiędzy dniem wypłaty odszkodowania a dniem zawarcia umowy cesji - wierzytelność ze stosunku podstawowego służyła innemu podmiotowi niż wierzytelność z weksla poręczonego przez K. W., co mogło stanowić podstawę stosownych zarzutów w tamtym czasie. Była to jednak sytuacja przejściowa, a na datę zamknięcia rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.), wskutek cesji zawartej pomiędzy powodem a ubezpieczycielem, ponownie cała wierzytelność o zapłatę ze stosunku podstawowego oraz wierzytelność z weksla

gwarancyjnego, poręczonego przez K. W., przysługiwała powodowi. Z uwagi na treść złożonej przez pozwanego odpowiedzi na apelację przypomnieć tu trzeba, że także cesja (przelew), uregulowana w art. 509 k.c., jest jedynie czynnością przenoszącą wierzytelność na osobę trzecią. Nie niweczy ona przenoszonej wierzytelności i nie tworzy w jej miejsce odrębnej, nowej wierzytelności w stosunku do dłużnika (natomiast oczywiście umowa cesji jest źródłem nowych roszczeń pomiędzy stronami umowy cesji, do tych jednakowoż nie należy dłużnik cedowanej wierzytelności). Przeciwnie poglądy pozwanego, wyrażone w odpowiedzi na apelację, nie znajdują oparcia w obowiązujących przepisach prawa.

Nie zasługuje także na podzielenie stanowisko pozwanego, jakoby uwzględnienie powództwa prowadziło do bezpodstawnego wzbogacenia powódki. Za takie wzbogacenie uznane może być bowiem wyłącznie uzyskanie przysporzenia bez ważnej podstawy prawnej, z czym niewątpliwie nie mamy do czynienia, skoro istniejące roszczenie o zapłatę zostało przeniesione na powoda na podstawie ważnej umowy cesji. Kwestia, czy cesja ta była odpłatna, czy też jest rodzajem cesji powierniczej, nie ma żadnego znaczenia dla losów tej sprawy wobec wyrażonej w art. 3531 k.c. zasady swobody umów.

Z tych względów na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok poprzez utrzymanie nakazu zapłaty w mocy w zaskarżonej części, w tym co do kosztów procesu na podstawie art. 100 k.p.c. zd. drugie (wobec uchylecia nakazu zapłaty i umorzenia postępowania zaledwie do kwoty 1.546,68 zł, tj. około pół procent wartości przedmiotu sporu). Wobec przegranej pozwanego nie było także podstaw do obciążenia powoda opłatą od zarzutów, od której pozwany został zwolniony. Opłatę tę należało przejąć na rachunek Skarbu Państwa.

Na podstawie art. 98 k.p.c. Sąd Apelacyjny zasądził na rzecz powoda koszty procesu w postępowaniu apelacyjnym, na które składa się opłata od apelacji - 17.671 zł, opłata od pełnomocnictwa - 17 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika - 7200 zł (pełnomocnik reprezentujący powoda w postępowaniu apelacyjnym nie prowadził sprawy w I instancji).

MS/C W..4 Wyrok Sądu odwoławczego